

**ZALECENIE RADY****z dnia 14 lipca 2023 r.****w sprawie krajowego programu reform Hiszpanii na 2023 r., zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Hiszpanię programu stabilności na 2023 r.**

(2023/C 312/09)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych <sup>(1)</sup>, w szczególności jego art. 5 ust. 2,uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania <sup>(2)</sup>, w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 <sup>(3)</sup>, którym ustanowiono Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (zwany dalej „Instrumentem”), weszło w życie w dniu 19 lutego 2021 r. Instrument zapewnia państwom członkowskim wsparcie finansowe służące realizacji reform i inwestycji, co pociąga za sobą impuls fiskalny finansowany przez Unię. Zgodnie z priorytetami europejskiego semestru Instrument przyczynia się do inkluzywnej odbudowy gospodarczej oraz do wdrażania zrównoważonych i pobudzających wzrost gospodarczy reform i inwestycji, w szczególności reform i inwestycji, których celem jest promowanie zielonej i cyfrowej transformacji oraz zwiększenie odporności gospodarek państw członkowskich. Pomaga również wzmocnić finanse publiczne oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w średnim i długim okresie, a także zwiększyć spójność terytorialną wewnątrz Unii i wspierać dalsze wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych. Maksymalny wkład finansowy dla poszczególnych państw członkowskich w ramach Instrumentu został zaktualizowany w dniu 30 czerwca 2022 r., zgodnie z art. 11 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (2) W dniu 22 listopada 2022 r. Komisja przyjęła roczną analizę zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2023 r., rozpoczynając tym samym cykl europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2023 r. W dniu 23 marca 2023 r. Rada Europejska zatwierdziła priorytety rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego na 2023 r., które są skupione wokół czterech wymiarów konkurencyjnej zrównoważoności. W dniu 22 listopada 2022 r., działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2023 r., w którym wskazała Hiszpanię jako jedno z państw członkowskich, w których mogą występować zakłócenia równowagi lub które mogą być narażone na takie zakłócenia i w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła też opinię w sprawie projektu planu budżetowego Hiszpanii na 2023 r. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, a także wnioski dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2023 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. W dniu 16 maja 2023 r. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro <sup>(4)</sup> („zalecenie dla strefy euro na 2023 r.”), a w dniu 13 marca 2023 r. – wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu.

<sup>(1)</sup> Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.<sup>(2)</sup> Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25.<sup>(3)</sup> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).<sup>(4)</sup> Zalecenie Rady z dnia 16 maja 2023 r. w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro (Dz.U. C 180 z 23.5.2023, s. 1).

- (3) Choć gospodarki Unii wykazują się niezwykłą odpornością, kontekst geopolityczny nadal wywiera negatywny wpływ. W czasie gdy Unia stanowczo popiera Ukrainę, unijny program polityki gospodarczej i społecznej skupia się na ograniczaniu w perspektywie krótkoterminowej negatywnych skutków wstrząsów energetycznych dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, a także na kontynuowaniu działań mających na celu realizację zielonej i cyfrowej transformacji, wspieranie zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu, zachowanie stabilności makroekonomicznej oraz zwiększenie odporności w perspektywie średnioterminowej. W programie tym silny nacisk kładzie się też na zwiększenie konkurencyjności i wydajności Unii.
- (4) W dniu 1 lutego 2023 r. Komisja wydała komunikat pt. „Plan przemysłowy Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej” (zwany dalej „planem przemysłowym Zielonego Ładu”). Celem planu przemysłowego Zielonego Ładu jest pobudzenie konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie oraz wspieranie szybkiej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej. Stanowi on uzupełnienie bieżących wysiłków w ramach Europejskiego Zielonego Ładu i REPowerEU. Celem planu jest również stworzenie bardziej sprzyjającego otoczenia dla zwiększenia zdolności produkcyjnych Unii w zakresie technologii i produktów neutralnych emisyjnie niezbędnych do osiągnięcia ambitnych celów klimatycznych Unii oraz zapewnienie dostępu do odpowiednich surowców krytycznych, m.in. przez dywersyfikację źródeł, właściwą eksploatację zasobów geologicznych w państwach członkowskich i maksymalny recykling surowców. Plan przemysłowy Zielonego Ładu opiera się na czterech filarach: przewidywalnym i uproszczonym otoczeniu regulacyjnym, szybszym dostępie do finansowania, podnoszeniu umiejętności oraz otwartym handlu zapewniającym odporne łańcuchy dostaw. W dniu 16 marca 2023 r. Komisja wydała kolejny komunikat pt. „Długoterminowa konkurencyjność UE: perspektywa na przyszłość po 2030 r.” oparty na dziewięciu wzajemnie wzmacniających się czynnikach i mający na celu wypracowanie ram regulacyjnych sprzyjających wzrostowi gospodarczemu. W komunikacie tym wyznaczono priorytety polityki nastawione na aktywne zapewnienie ulepszeń strukturalnych, dobrze ukierunkowanych inwestycji oraz środków regulacyjnych służących długoterminowej konkurencyjności Unii i jej państw członkowskich. Poniższe zalecenia przyczyniają się do realizacji tych priorytetów.
- (5) W 2023 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal rozwija się równoległe z wdrażaniem Instrumentu. Pełne wdrożenie planów odbudowy i zwiększania odporności pozostaje nieodzowne do realizacji priorytetów polityki w ramach europejskiego semestru, ponieważ plany te uwzględniają wszystkie stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w ostatnich latach lub ich znaczną część. Zalecenia dla poszczególnych krajów na lata 2019, 2020 i 2022 pozostają równie aktualne w odniesieniu do planów odbudowy i zwiększania odporności, które są uzupełniane, aktualizowane lub zmieniane zgodnie z art. 14, 18 i 21 rozporządzenia (UE) 2021/241.
- (6) Przyjęte w dniu 27 lutego 2023 r. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 <sup>(5)</sup> (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie REPowerEU”) ma na celu szybkie zredukowanie uzależnienia Unii od importu paliw kopalnych z Rosji. Przyczyni się to do bezpieczeństwa energetycznego i dywersyfikacji dostaw energii w Unii przy jednoczesnym zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zdolności do magazynowania energii oraz efektywności energetycznej. Rozporządzenie w sprawie REPowerEU umożliwi państwom członkowskim dodanie do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności nowego rozdziału REPowerEU w celu finansowania kluczowych reform i inwestycji, które pomogą w osiągnięciu celów REPowerEU. Te reformy i inwestycje przyczynią się również do pobudzenia konkurencyjności unijnego przemysłu neutralnego emisyjnie, zgodnie z założeniami planu przemysłowego Zielonego Ładu, oraz do realizacji zaleceń dla poszczególnych krajów w obszarze energii, wydanych w 2022 r. oraz, w stosownych przypadkach, w 2023 r. Rozporządzeniem w sprawie REPowerEU wprowadzono nową kategorię bezwrotnego wsparcia finansowego, udostępnianego państwom członkowskim w celu finansowania nowych reform i inwestycji związanych z energią w ramach planów odbudowy i zwiększania odporności.
- (7) W dniu 8 marca 2023 r. Komisja przyjęła komunikat zawierający wytyczne dotyczące polityki fiskalnej na 2024 r. (zwany dalej „komunikatem z dnia 8 marca 2023 r.”). Jego celem jest wsparcie państw członkowskich w przygotowaniu programów stabilności i konwergencji, a przez to wzmocnienie koordynacji polityki. Komisja przypomniła, że ogólna klauzula wyjścia paktu stabilności i wzrostu zostanie zdezaktywowana z końcem 2023 r. Komisja zaapelowała, by w latach 2023–2024 polityka fiskalna służyła zapewnieniu średniookresowej zdolności do obsługi długu i zwiększeniu wzrostu potencjalnego w zrównoważony sposób, oraz zachęciła państwa członkowskie, aby w swoich programach stabilności i konwergencji na 2023 r. określiły, w jaki sposób ich plany fiskalne zapewnią przestrzeganie określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % produktu krajowego brutto (PKB) oraz zapewnią realistyczną i ciągłą redukcję długu lub utrzymanie go na ostrożnym poziomie w perspektywie średnioterminowej. Komisja wezwała również państwa członkowskie, by stopniowo wycofywały krajowe środki fiskalne służące ochronie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw przed wstrząsem spowodowanym wzrostem cen energii, rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych. Wskazała, że jeżeli przedłużenie środków wsparcia okazałoby się konieczne ze względu na ponowną presję związaną z cenami energii, państwa członkowskie powinny lepiej ukierunkować takie środki na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa znajdujące się w trudnej sytuacji. Komisja stwierdziła, że zalecenia fiskalne będą przedstawiane w ujęciu

<sup>(5)</sup> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1303/2013, (UE) 2021/1060 i (UE) 2021/1755 oraz dyrektywy 2003/87/WE (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1).

ilościowym i zróżnicowane. Co więcej, zgodnie z propozycją przedstawioną w komunikacie z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego, zalecenia fiskalne byłyby formułowane na podstawie wydatków pierwotnych netto. Komisja zaleciła, by wszystkie państwa członkowskie w dalszym ciągu chroniły inwestycje finansowane z zasobów krajowych i zapewniały skuteczne wykorzystanie Instrumentu i innych funduszy unijnych, w szczególności w świetle zielonej i cyfrowej transformacji oraz celów dotyczących odporności. Komisja zapowiedziała, że zaproponuje Radzie wszczęcie procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu wiosną 2024 r. na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r., zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

- (8) W dniu 26 kwietnia 2023 r. Komisja przedstawiła wnioski ustawodawcze mające na celu wdrożenie kompleksowej reformy unijnych przepisów dotyczących zarządzania gospodarczego. Głównym celem wniosków jest poprawa zdolności do obsługi długu publicznego i wspieranie przez reformy i inwestycje zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu we wszystkich państwach członkowskich. W swoich wnioskach Komisja dąży do zwiększenia poczucia odpowiedzialności na szczeblu krajowym, uproszczenia ram oraz skoncentrowania się w większym stopniu na perspektywie średnioterminowej, a jednocześnie do skutecznego i spójniejszego egzekwowania przepisów. Zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 14 marca 2023 r. w sprawie kierunków reformy unijnych ram zarządzania gospodarczego celem jest zakończenie prac legislacyjnych w 2023 r.
- (9) W dniu 30 kwietnia 2021 r. Hiszpania przedstawiła Komisji swój krajowy plan odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 18 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/241. Na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) 2021/241 Komisja oceniła adekwatność, skuteczność, efektywność oraz spójność planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi oceny zawartymi w załączniku V do tego rozporządzenia. W dniu 13 lipca 2021 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Hiszpanii<sup>(6)</sup>. Uruchomienie transz jest uzależnione od przyjęcia przez Komisję decyzji zgodnie z art. 24 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2021/241 stwierdzającej, że Hiszpania osiągnęła w zadowalający sposób odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady. Osiągnięcie w zadowalający sposób zakłada, że działania związane z uprzednio osiągniętymi kamieniami milowymi i wartościami docelowymi nie zostały odwrócone.
- (10) W dniu 28 kwietnia 2023 r. Hiszpania przedłożyła swój krajowy program reform na 2023 r. i program stabilności na 2023 r., zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1466/97. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednoczesnej ocenie. Zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241 krajowy program reform na 2023 r. odzwierciedla również półroczne sprawozdania Hiszpanii z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności.
- (11) W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe dotyczące Hiszpanii na 2023 r. Oceniała w nim postępy Hiszpanii we wdrażaniu stosownych zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w latach 2019–2022 oraz podsumowała realizację planu odbudowy i zwiększania odporności przez Hiszpanię. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano luki w stosunku do wyzwań, których nie uwzględniono w planie odbudowy i zwiększania odporności lub uwzględniono je jedynie częściowo, a także nowe i pojawiające się wyzwania. Oceniono w nim również postępy Hiszpanii we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- (12) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Hiszpanii na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 i opublikowała jej wyniki w dniu 24 maja 2023 r. Stwierdziła, że w Hiszpanii występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Chodzi tu w szczególności o podatność na zagrożenia związaną z wysokimi poziomami długu sektora prywatnego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych, a także zadłużenia zewnętrznego, które mają wymiar transgraniczny; podatność ta zmniejsza się, ale nadal istnieje. Wskaźnik zadłużenia zewnętrznego i w szczególności wskaźnik zadłużenia sektora prywatnego spadały przez okres dziesięciu lat od 2010 r.; ten trend spadkowy został tymczasowo przerwany w 2020 r. i następnie przywrócony w 2021 r.; obecnie spodziewane są ich dalsze spadki dzięki sprzyjającym warunkom wzrostu gospodarczego. Poziom tych wskaźników pozostaje jednak wysoki. Korzystny wpływ na pozycję zewnętrzną ma nadwyżka na rachunku obrotów bieżących, która utrzymuje się nieprzerwanie od dziesięciu lat, chociaż w ostatnim czasie zmalała, co było spowodowane wpływem pandemii COVID-19 na eksport usług turystycznych i wyższymi cenami energii w 2022 r. Dług sektora instytucji rządowych i samorządowych nadal jest wysoki. W 2022 r. przywrócono tendencję spadkową, która przyniosła poprawę wskaźnika długu przed pandemią COVID-19 dzięki silnemu wzrostowi nominalnego PKB, ale poziom długu jest nadal wyższy niż przed pandemią COVID-19. Jest szansa, że dług będzie dalej spadał w latach 2023 i 2024, chociaż w bardziej umiarkowanym tempie, dzięki środkom z zakresu polityki przewidzianym w planie odbudowy i zwiększania odporności. System finansowy wykazał się odpornością w obliczu niedawnych wstrząsów spowodowanych pandemią COVID-19 i kryzysem energetycznym. Stopa bezrobocia ponownie spada, ale nadal jest wysoka; utrzymują się problemy będące

<sup>(6)</sup> ST 10150/21 INIT; ST 10150/21 ADD 1; ST 10150/21 ADD 1 REV 1; ST 10150/21 ADD 1 REV 2; ST 10150/21 COR 1.

źródłem podatności na zagrożenia, w tym bardzo wysokie bezrobocie długotrwałe i bezrobocie młodzieży. Potencjalne ryzyka mające wpływ na dalsze ograniczanie podatności na zagrożenia wiążą się głównie z wpływem zaostreżenia warunków finansowania na sytuację finansową gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a także na średnio- i długoterminową stabilność długu publicznego w obliczu obecnych warunków rynkowych i starzenia się społeczeństwa. Postęp w realizacji polityk był korzystny, a kontynuowanie wdrażania planu odbudowy i zwiększania odporności powinno przynieść dalszą poprawę.

- (13) Według danych zweryfikowanych przez Eurostat deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Hiszpanii spadł z 6,9 % PKB w 2021 r. do 4,8 % w 2022 r., natomiast dług sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszył się z 118,3 % PKB na koniec 2021 r. do 113,2 % na koniec 2022 r. W dniu 24 maja 2023 r. Komisja opublikowała sprawozdanie na podstawie art. 126 ust. 3 Traktatu. W sprawozdaniu tym omówiono sytuację budżetową Hiszpanii, ponieważ deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych tego państwa przekroczył w 2022 r. określoną w Traktacie wartość odniesienia wynoszącą 3 % PKB. W sprawozdaniu stwierdzono, że kryterium deficytu nie zostało spełnione. Zgodnie z komunikatem z dnia 8 marca 2023 r. Komisja nie zaproponowała wszczęcia nowych procedur nadmiernego deficytu wiosną 2023 r. Komisja następnie stwierdziła, że proponuje Radzie wszczęcie wiosną 2024 r. procedur nadmiernego deficytu opartych na kryterium deficytu na podstawie danych dotyczących wyników budżetu za 2023 r. Hiszpania powinna uwzględnić tę kwestię przy wykonywaniu budżetu na 2023 r. i przygotowywaniu projektu planu budżetowego na 2024 r.
- (14) Na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych miały wpływ środki polityki fiskalnej podjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. W 2022 r. takie środki polityki fiskalnej zmniejszające dochody obejmowały obniżenie VAT od energii elektrycznej i gazu, obniżenie specjalnego podatku od energii elektrycznej, a także zawieszenie podatku od wartości produkcji energii elektrycznej, a środki polityki fiskalnej zwiększające wydatki – powszechny rabat od cen paliwa do pojazdów silnikowych w wysokości 20 centów za litr, wsparcie dochodu dla gospodarstw domowych i sektorów energochłonnych, podwyższenie świadczeń za pośrednictwem socjalnego bonu energetycznego i obniżki cen korzystania z transportu publicznego. Komisja szacuje, że koszty budżetowe netto tych środków wyniosły w 2022 r. 1,6 % PKB. Jednocześnie szacowany koszt tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19 spadł z 3,1 % PKB w 2021 r. do 0,5 % PKB w 2022 r.
- (15) W dniu 18 czerwca 2021 r. Rada zaleciła, by w 2022 r. Hiszpania<sup>(7)</sup> korzystała z Instrumentu w celu finansowania dodatkowych inwestycji wspierających ożywienie gospodarcze i jednocześnie prowadziła rozważną politykę fiskalną. Ponadto Rada zaleciła, by Hiszpania utrzymała inwestycje finansowane z zasobów krajowych. Rada zaleciła również Hiszpanii ograniczenie wzrostu wydatków bieżących finansowanych z zasobów krajowych.
- (16) Według szacunków Komisji kurs polityki fiskalnej<sup>(8)</sup> w 2022 r. był wspierający, na poziomie 2,5 % PKB. Zgodnie z zaleceniem Rady Hiszpania nadal wspierała odbudowę poprzez inwestycje finansowane z Instrumentu. Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych wyniosły 1,1 % PKB w 2022 r. (1,2 % PKB w 2021 r.). Inwestycje finansowane z zasobów krajowych miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej<sup>(9)</sup>, który to wpływ wyniósł 0,3 pp. Hiszpania utrzymała zatem inwestycje finansowane z zasobów krajowych, zgodnie z zaleceniem Rady. Jednocześnie wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) miał ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniósł 2,7 pp. Ten znaczny ekspansywny wpływ obejmował dodatkowy wpływ środków podjętych w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii (dodatkowy koszt budżetowy netto wyniósł 1,5 % PKB). Do wzrostu bieżących wydatków pierwotnych netto przyczyniły się też jednocześnie wyższe wydatki na zużycie pośrednie i rzeczowe transfery socjalne. Znaczący ekspansywny wpływ wydatków bieżących finansowanych z zasobów krajowych wynika zatem tylko częściowo ze środków mających zaradzić gospodarczym i społecznym skutkom wzrostu cen energii. Zatem Hiszpania w niewystarczającym stopniu ograniczała wzrost wydatków bieżących finansowanych z zasobów krajowych.

<sup>(7)</sup> Zalecenie Rady z dnia 18 czerwca 2021 r. zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Hiszpanię programu stabilności na 2021 r. (Dz.U. C 304 z 29.7.2021, s. 38).

<sup>(8)</sup> Kurs polityki fiskalnej jest mierzony zmianą wydatków pierwotnych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów), z wyłączeniem tymczasowych działań nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19, lecz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych, w stosunku do średniookresowego wzrostu potencjalnego. Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w ramce 1 w tablicach statystycznych w dziedzinie fiskalnej.

<sup>(9)</sup> Pozostałe wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych miały restrykcyjny wpływ, który wyniósł 0,3 pp. PKB, w wyniku stopniowego dostosowania do poziomów sprzed pandemii COVID-19.



- (17) Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto prognozy budżetowe w programie stabilności na 2023 r., jest zgodny z prognozą Komisji z wiosny 2023 r. na rok 2023 i korzystniejszy niż ta prognoza w kolejnych latach. Rząd prognozuje, że realny PKB wzrośnie w 2023 r. o 2,1 %, a w 2024 r. – o 2,4 %. Z kolei w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się nieco niższy wzrost realnego PKB, wynoszący 1,9 % w 2023 r. i 2,0 % w 2024 r., głównie ze względu na mniejszy wkład spożycia prywatnego zarówno w 2023 r., jak i w 2024 r., oraz bardziej umiarkowany wzrost inwestycji w 2024 r. Korzystniejsza perspektywa określona w programie stabilności na 2023 r. odzwierciedla również silniejszy przewidywany wpływ planu odbudowy i zwiększania odporności na działalność w okresie objętym prognozą.
- (18) W programie stabilności na 2023 r. rząd oczekuje, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych spadnie w 2023 r. do 3,9 % PKB. Spadek w 2023 r. wynika głównie z niższego kosztu środków wprowadzonych w odpowiedzi na wzrost cen energii w porównaniu z 2022 r. W programie stabilności na 2023 r. przewidziano, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB spadnie z 113,2 % na koniec 2022 r. do 111,9 % na koniec 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się deficyt publiczny w wysokości 4,1 % PKB w 2023 r. Odpowiada to poziomowi deficytu prognozowanemu w programie stabilności na 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się niższy poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który to poziom na koniec 2023 r. wyniesie 110,6 %, ze względu na niższą wartość rezydualną zmiany długu.
- (19) Oczekuje się, że na saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. nadal będą miały wpływ środki podjęte w celu złagodzenia gospodarczych i społecznych skutków wzrostu cen energii. Obejmują one środki z 2022 r., których okres obowiązywania przedłużono (w szczególności: obniżenie VAT od energii elektrycznej i gazu, obniżenie specjalnego podatku od energii elektrycznej, zawieszenie podatku od wartości produkcji energii elektrycznej, wsparcie dochodu dla gospodarstw domowych i sektorów energochłonnych, podwyższenie świadczeń za pośrednictwem socjalnego bonu energetycznego i obniżki cen korzystania z transportu publicznego), a także nowe środki, takie jak rabat od cen paliwa do pojazdów silnikowych w wysokości 20 centów za litr, który ukierunkowano obecnie na transport drogowy i morski oraz sektory rolnictwa i rybołówstwa, a także ryczałtową dotację w wysokości 200 EUR dla gospodarstw domowych o niskich dochodach. Koszt tych środków jest częściowo kompensowany przez opłatę od nieoczekiwanych zysków dużych dostawców energii. Uwzględniając te dochody, w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że koszty budżetowe netto środków wsparcia wyniosą 0,6 % PKB w 2023 r. <sup>(10)</sup> Wydaje się, że środki z 2023 r. w większości nie są ukierunkowane na gospodarstwa domowe lub przedsiębiorstwa znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji i wiele z nich nie zachowuje w pełni sygnału cenowego dotyczącego zmniejszenia zapotrzebowania na energię i zwiększenia efektywności energetycznej. W rezultacie kwotę ukierunkowanych środków wsparcia, którą należy uwzględnić w ocenie zgodności z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. <sup>(11)</sup>, szacuje się w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. na 0,2 % PKB w 2023 r. (w porównaniu z 0,5 % PKB w 2022 r.). Ostatecznie oczekuje się, że do poprawy salda sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 r. przyczyni się też stopniowe wycofywanie tymczasowych środków nadzwyczajnych wynikających z kryzysu związanego z COVID-19, które oszacowano na 0,5 % PKB.
- (20) W zaleceniu z dnia 12 lipca 2022 r. Rada zaleciła Hiszpanii, aby zapewniła w 2023 r. rozważną politykę fiskalną, zwłaszcza przez ograniczenie wzrostu bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych do poziomu poniżej średniookresowego wzrostu produktu potencjalnego <sup>(12)</sup>, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Jednocześnie Hiszpania powinna być gotowa do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. Hiszpanii zalecono również zwiększenie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU, m.in. poprzez wykorzystanie Instrumentu oraz innych funduszy unijnych.

<sup>(10)</sup> Podana wartość liczbową odzwierciedla poziom rocznych kosztów budżetowych tych środków, w tym bieżących dochodów i wydatków, a także – w stosownych przypadkach – środków w zakresie nakładów inwestycyjnych.

<sup>(11)</sup> Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Hiszpanii, zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Hiszpanię programu stabilności na 2022 r. (Dz.U. C 334 z 1.9.2022, s. 70).

<sup>(12)</sup> Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2023 r. średniookresowy (średnia z 10 lat) wzrost produktu potencjalnego Hiszpanii szacuje się na 5,5 % w ujęciu nominalnym.

- (21) W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się, że kurs polityki fiskalnej będzie w 2023 r. ekspansywny (- 0,3 % PKB). W 2022 r. kurs polityki fiskalnej był również ekspansywny (2,5 % PKB). Przewiduje się, że wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów) w 2023 r. będzie mieć zasadniczo neutralny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniesie 0,2 % PKB. Prognozowany wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych jest zatem zgodny z zaleceniem Rady z dnia 12 lipca 2022 r. Przewidywany zasadniczo neutralny wpływ bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych wynika co do meritum ze zmniejszonych kosztów netto środków wsparcia (ukierunkowanych i nieukierunkowanych) na rzecz gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na skutki wzrostu cen energii (o 1,0 % PKB). Do wzrostu bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych (po skorygowaniu o nowe działania po stronie dochodów) przyczyniają się głównie wzrost transferów socjalnych, który jest związany z ponownym powiązaniem wysokości rent i emerytur ze stopą inflacji w poprzednich latach, oraz wyższe wydatki na zużycie pośrednie. Przewiduje się, że wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych wyniosą w 2023 r. 1,6 % PKB, podczas gdy inwestycje finansowane z zasobów krajowych będą miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniesie 0,1 pp.<sup>(13)</sup> W związku z tym Hiszpania planuje sfinansować dodatkowe inwestycje ze środków Instrumentu oraz z innych funduszy unijnych i przewiduje utrzymanie inwestycji finansowanych z zasobów krajowych<sup>(14)</sup>. Państwo to zamierza finansować inwestycje na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz bezpieczeństwa energetycznego, takie jak wzmocniona polityka przemysłowa „España 2030”, plan na rzecz rewitalizacji mieszkań i rewitalizacji obszarów miejskich czy też nacisk położony na cyberbezpieczeństwo i łączność 5G; inwestycje te są finansowane z Instrumentu i innych funduszy unijnych.
- (22) Według programu stabilności na 2023 r. oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmaleje do 3,0 % PKB w 2024 r. Spadek w 2024 r. wynika również z wycofywania środków dotyczących energii. W programie stabilności na 2023 r. przewiduje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB na koniec 2024 r. zmniejszy się do 109,1 %. Na podstawie środków z zakresu polityki znanych w dniu granicznym prognozy deficyt publiczny w 2024 r. przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. ma wynieść 3,3 % PKB. Odpowiada to poziomowi deficytu prognozowanemu w programie stabilności na 2023 r. W prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewiduje się podobny poziom relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, który to poziom na koniec 2024 r. wyniesie 109,1 %.
- (23) Program stabilności na 2023 r. przewiduje stopniowe zniesienie w 2024 r. środków wsparcia w dziedzinie energii, z wyjątkiem opłaty od nieoczekiwanych zysków obowiązującej przedsiębiorstwa energetyczne. Komisja także zakłada stopniowe zniesienie w 2024 r. niemal wszystkich środków wsparcia w dziedzinie energii (dochód netto 0,1 % PKB w 2024 r.). Szacunki te opierają się na założeniu, że nie dojdzie do ponownego wzrostu cen energii.
- (24) W rozporządzeniu (WE) nr 1466/97 wymaga się osiągnięcia rocznej korekty strukturalnego salda budżetowego prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego, przyjmując 0,5 % PKB jako punkt odniesienia dla tej korekty<sup>(15)</sup>. Biorąc pod uwagę względy stabilności fiskalnej i potrzebę zredukowania deficytu poniżej określonej w Traktacie wartości odniesienia wynoszącej 3 % PKB, według Komisji odpowiednia byłaby korekta salda strukturalnego o co najmniej 0,7 % PKB w 2024 r. Aby zapewnić taką korektę i zgodnie z metodą stosowaną przez Komisję, wzrost wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych<sup>(16)</sup> nie powinien przekroczyć w 2024 r. 2,6 %, jak wskazano w niniejszym zaleceniu. Jednocześnie należy stopniowo wycofywać pozostałe środki wsparcia w dziedzinie energii (obecnie szacowane przez Komisję na 0,6 % PKB w 2023 r.), jeśli pozwoli na to rozwój sytuacji na rynku energii i rozpoczynając od środków najmniej ukierunkowanych; uzyskane w ten sposób oszczędności powinny zostać przeznaczone na zmniejszenie deficytu publicznego.
- (25) Przy założeniu niezmiennego kursu polityki w prognozie Komisji z wiosny 2023 r. przewidziano, że wzrost wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych wyniesie w 2024 r. 1,4 %, czyli będzie niższy od zalecanej stopy wzrostu.
- (26) Według programu stabilności na 2023 r. oczekuje się, że wartość inwestycji publicznych (z wyłączeniem inwestycji finansowanych przez Instrument) zmniejszy się z 2,7 % PKB w 2023 r. do 2,6 % PKB w 2024 r. W programie stabilności na 2023 r. przewidziano reformy i inwestycje, które mają przyczynić się do stabilności fiskalnej oraz zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu. Te reformy i inwestycje obejmują stałe ramy zapewniające poprawę jakości wydatków publicznych, środki zapobiegające oszustwom podatkowym i uchylaniu się od opodatkowania oraz zwalczające takie praktyki, a także reformę systemu podatkowego, aby uczynić go bardziej sprzyjającym włączeniu społecznemu, zrównoważonym i zdolnym do wspierania stabilności finansów publicznych w średnim i długim okresie, które to działania są również częścią planu odbudowy i zwiększania odporności.

<sup>(13)</sup> Prognozuje się, że pozostałe wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały restrykcyjny wpływ wynoszący 0,2 pp. PKB.

<sup>(14)</sup> Wydatki finansowane z dotacji w ramach Instrumentu oraz innych funduszy unijnych wyniosły w 2023 r. 1,6 % PKB, podczas gdy inwestycje finansowane z zasobów krajowych miały ekspansywny wpływ na kurs polityki fiskalnej, który to wpływ wyniósł 0,2 pp. Prognozuje się, że pozostałe wydatki kapitałowe finansowane z zasobów krajowych będą miały restrykcyjny wpływ, który wyniesie 0,2 pp. PKB.

<sup>(15)</sup> Art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 wymaga również korekty przekraczającej wartość 0,5 % PKB w przypadku państw członkowskich o poziomie długu publicznego przekraczającym 60 % PKB lub z istotnym ryzykiem dotyczącym długookresowej zdolności do obsługi długu.

<sup>(16)</sup> Wydatki pierwotne netto definiuje się jako wydatki finansowane z zasobów krajowych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów i z wyłączeniem wydatków z tytułu odsetek oraz cyklicznych wydatków związanych z bezrobociem.

- (27) W programie stabilności na 2023 r. zarysowano średnioterminową ścieżkę fiskalną do 2026 r. Według programu stabilności na 2023 r. oczekuje się, że deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych stopniowo zmaleje do 2,7 % PKB w 2025 r. i do 2,5 % w 2026 r. W związku z tym planuje się, że w 2025 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych spadnie poniżej 3 % PKB. Według programu stabilności na 2023 r. oczekuje się, że relacja długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB spadnie z 109,1 % na koniec 2024 r. do 106,8 % do końca 2026 r.
- (28) Zgodnie z art. 19 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/241 i kryterium 2.2 załącznika V do tego rozporządzenia plan odbudowy i zwiększania odporności zawiera obszerny zestaw wzajemnie wzmocniających się reform i inwestycji, które mają zostać wdrożone do 2026 r. Realizacja planu odbudowy i zwiększania odporności Hiszpanii jest już na zaawansowanym etapie. Hiszpania złożyła trzy wnioski o płatność, odpowiadające 121 kamieniom milowym i wartościom docelowym zawartym w planie odbudowy i zwiększania odporności; na podstawie tych wniosków dokonano płatności w łącznej wysokości 28 000 000 000 EUR. Hiszpania znalazła się wśród państw członkowskich, które poczyniły największe postępy w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności. W dniu 6 czerwca 2023 r. Hiszpania przedłożyła zmianę swojego planu odbudowy i zwiększania odporności, obejmującą nowe środki. W wyniku tej zmiany wielkość planu zostanie zwiększona niemal dwukrotnie. Zmianie tej powinny towarzyszyć adekwatne zdolności administracyjne, aby zapewnić skuteczną i wydajną absorpcję środków z funduszy na rzecz odbudowy i zwiększania odporności oraz innych dostępnych funduszy unijnych i krajowych. W szczególności Hiszpania będzie korzystać z wyższego przydziału dotacji w ramach Instrumentu. Zmieniony plan zawiera również rozdział REPowerEU, który ma być finansowany częściowo z dodatkowych dotacji w ramach REPowerEU. Włączenie nowego rozdziału REPowerEU do planu odbudowy i zwiększania odporności umożliwi finansowanie dodatkowych reform i inwestycji wspierających cele strategiczne Hiszpanii w dziedzinie energii i zielonej transformacji. Zgodnie z art. 14 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2021/241 Hiszpania wystąpiła również z wnioskiem o dodatkowe wsparcie w formie pożyczki w wysokości 84 000 000 000 EUR w ramach Instrumentu. Systematyczne i skuteczne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych i innych odpowiednich zainteresowanych stron dalej mają duże znaczenie dla pomyślnej realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, a także innych polityk gospodarczych i polityk zatrudnienia wykraczających poza zakres tego planu, by zapewnić szerokie poczucie odpowiedzialności za cały program polityczny.
- (29) W 2022 r. Komisja zatwierdziła wszystkie dokumenty programowe dotyczące polityki spójności Hiszpanii. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności z zapewnieniem komplementarności i synergii z planem odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziałem REPowerEU, ma zasadnicze znaczenie dla przeprowadzenia zielonej i cyfrowej transformacji, zwiększenia odporności gospodarczej i społecznej oraz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju terytorialnego w Hiszpanii.
- (30) Oprócz wyzwań gospodarczych i społecznych uwzględnionych w planie odbudowy i zwiększania odporności oraz programach polityki spójności Hiszpania mierzy się z szeregiem dodatkowych wyzwań, które dotyczą zielonej transformacji, energetycznych połączeń międzysystemowych oraz efektywnych energetycznie mieszkań socjalnych i mieszkań przystępnych cenowo.
- (31) Poziom bezpośredniej ekspozycji Hiszpanii na rosyjskie paliwa kopalne jest wprawdzie niski, ale gwałtowny wzrost cen energii w 2022 r. unaoczniał potrzebę szybszego przechodzenia na czystą energię w tym państwie. Hiszpania czyni postępy we wdrażaniu odnawialnych źródeł energii – jej zainstalowana moc wytwórcza lądowej energii wiatrowej i energii słonecznej wynosi około 49,8 GW, co jest jednym z najwyższych wyników wśród państw członkowskich. Do dalszych postępów we wdrażaniu tych technologii przyczyniły się pewne usprawnienia procedur wydawania pozwoleń, szczególnie w kontekście zużywania energii na potrzeby własne. Problemem są jednak duże zaległości w rozpatrywaniu wniosków dotyczących nowych instalacji produkujących energię ze źródeł odnawialnych. Ograniczona wydajność sieci utrudnia dalsze postępy w integracji odnawialnych źródeł energii z siecią elektroenergetyczną. Odsetek inteligentnych liczników w Hiszpanii jest jednym z najwyższych wśród państw członkowskich, ale integracja dodatkowej energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych będzie wymagać większych inwestycji w infrastrukturę sieciową i magazynowanie energii. Środki mające na celu przyspieszenie wdrażania energii ze źródeł odnawialnych mogłyby obejmować dalsze usprawnienie i cyfryzację procedur wydawania pozwoleń, szybszą alokację zdolności przesyłowych sieci na rzecz projektów oraz wspomaganie pracy urzędów obsługujących pozwolenia poprzez zapewnienie odpowiednich umiejętności i wystarczającej liczby personelu w tych urzędach, a także lepszą koordynację działań na różnych szczeblach instytucji rządowych i samorządowych. Ponadto poziom 5,4 % w zakresie transgranicznych elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych osiągnięty przez Hiszpanię w 2022 r. nadal znacznie odbiega od celów w zakresie połączeń międzysystemowych, które to cele wyznaczono na 2020 r. (10 %) i 2030 r. (15 %).

- (32) Zużycie gazu ziemnego w Hiszpanii w okresie między sierpniem 2022 r. a marcem 2023 r. spadło o 10,8 %<sup>(17)</sup> w porównaniu ze średnim zużyciem gazu w tym samym okresie w ciągu poprzednich pięciu lat, który to wynik jest wyższy od celu określonego w rozporządzeniu Rady (UE) 2022/1369<sup>(18)</sup>, jakim była redukcja o 7 %. Zachęca się Hiszpanię do wysiłków na rzecz tymczasowego zmniejszenia popytu na gaz do dnia 31 marca 2024 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2023/706<sup>(19)</sup>. Dodatkowe inwestycje w energooszczędne budynki przyczyniłyby się do rozwiązania problemu przystępności cenowej mieszkań. Znaczna utrata siły nabywczej, stale rosnące koszty najmu i wzrost rat kredytów hipotecznych pogłębiły problemy z przystępnością cenową mieszkań, zwłaszcza w przypadku gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji. Podaż mieszkań przystępnych cenowo i mieszkań socjalnych pozostaje ograniczona i jest znacznie niższa od średniej unijnej. Aktualnie obowiązujący krajowy plan Hiszpanii w dziedzinie energii i klimatu zakłada przeprowadzenie do 2030 r. wartych 1,2 mln renowacji budynków mieszkalnych, z czego około jedna trzecia renowacji jest objęta planem odbudowy i zwiększania odporności. Udostępnienie większej liczby efektywnych energetycznie domów i mieszkań na obszarach o wyraźnych niedoborach i na rynkach, na których panują warunki skrajne, w tym poprzez renowację i elektryfikację, może przyczynić się do mniejszego zużycia energii i do zielonej transformacji, a także wesprze gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji, które są bardziej narażone na ubóstwo energetyczne. Udostępnianie – w dobrze ukierunkowany sposób i we współpracy z sektorem prywatnym – mieszkań socjalnych i przystępnych cenowo mieszkań na wynajem może pomóc ograniczyć skutki fiskalne.
- (33) Sektor transportowy nadal jest w dużym stopniu uzależniony od paliw olejowych. Sektor ten odpowiada za dużą część emisji gazów cieplarnianych i przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza, które jest wyższe niż średnia unijna. Na obszarach wiejskich problemem wciąż są braki infrastrukturalne i słaby dostęp do transportu publicznego. Stan wdrażania elektromobilności jest niedostateczny, zarówno po stronie podaży, jak i popytu. Ukończenie do 2030 r. bazowej sieci kolei dużych prędkości, w tym odcinków transeuropejskich, przyspieszy transformację w kierunku neutralności klimatycznej i zmniejszy zależność sektora transportowego od paliw kopalnych. Środki ujęte w planie odbudowy i zwiększania odporności są w stanie dokonać transformacji transportu miejskiego i metropolitalnego oraz przyczynić się do wzmocnienia transeuropejskiej sieci transportowej, wspomagając wprowadzanie cyfryzacji i nowych technologii w tym sektorze.
- (34) Niedobory siły roboczej i kwalifikacji w sektorach i zawodach kluczowych dla zielonej transformacji, w tym w dziedzinie wytwarzania, wdrażania i serwisowania zielonych technologii, powodują wąskie gardła w procesie przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu. Wysokiej jakości systemy kształcenia i szkolenia, które reagują na zmieniające się potrzeby rynku pracy, oraz ukierunkowane środki w zakresie podnoszenia i zmiany kwalifikacji mają zasadnicze znaczenie dla ograniczenia niedoborów kwalifikacji oraz promowania włączenia i realokacji siły roboczej. W celu uwolnienia niewykorzystanej podaży pracy środki te należy udostępnić zwłaszcza osobom najmocniej odczuwającym skutki zielonej transformacji oraz w sektorach i regionach najbardziej dotkniętych tą transformacją. W 2022 r. w Hiszpanii odnotowano niedobory siły roboczej w szeregu zawodów, które wymagały szczególnych umiejętności lub wiedzy na potrzeby zielonej transformacji, takich jak technicy elektronicy.
- (35) W świetle dokonanej przez Komisję oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2023 r., a jej opinia<sup>(20)</sup> znajduje odzwierciedlenie w zaleceniu 1.
- (36) W świetle bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich strefy euro oraz z uwagi na ich wspólny wkład w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła, by państwa członkowskie strefy euro podjęły działania, w tym za pośrednictwem planów odbudowy i zwiększania odporności, mające na celu (i) utrzymanie długookresowej zdolności do obsługi długu i powstrzymanie się od szerokiego wsparcia popytu zagregowanego w 2023 r., lepsze ukierunkowanie środków fiskalnych służących łagodzeniu skutków wysokich cen energii oraz zastanowienie się nad odpowiednimi sposobami wycofania wsparcia, gdy zmniejszy się presja związana z cenami energii; (ii) utrzymanie wysokiego poziomu inwestycji publicznych oraz promowanie inwestycji prywatnych, aby wspierać zieloną i cyfrową transformację; (iii) wspieranie dynamiki płac, która łagodzi spadek siły nabywczej przy jednoczesnym ograniczeniu efektu drugiej rundy w odniesieniu do inflacji, dalsze udoskonalanie aktywnej polityki rynku pracy i rozwiązanie problemu niedoboru kwalifikacji; (iv) poprawę otoczenia działalności gospodarczej oraz zapewnienie, by wsparcie w dziedzinie energii dla przedsiębiorstw było racjonalne pod względem kosztów, tymczasowe i ukierunkowane na rentowne przedsiębiorstwa oraz utrzymało zachęty do zielonej transformacji; oraz (v) zachowanie stabilności makrofinansowej i monitorowanie ryzyka, a jednocześnie kontynuację prac nad dokończeniem budowy unii bankowej. W przypadku Hiszpanii zalecenia 1, 2 i 3 przyczyniają się do realizacji pierwszego, drugiego i trzeciego zalecenia, które przedstawiono w zaleceniu dla strefy euro na 2023 r.

<sup>(17)</sup> Spadek o 10,8 % uwzględnia zużycie gazu ziemnego wykorzystanego w Hiszpanii do produkcji energii elektrycznej wyeksportowanej do sąsiedniego państwa członkowskiego.

<sup>(18)</sup> Hiszpanii przyznano odstępstwo, dlatego jej cel wynosi 7 % zamiast 15 % w przypadku obowiązkowego zmniejszenia zapotrzebowania w razie unijnego stanu alarmowego zgodnie z art. 5 ust. 7 rozporządzenia Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

<sup>(19)</sup> Rozporządzenie Rady (UE) 2023/706 z dnia 30 marca 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2022/1369 w odniesieniu do przedłużenia okresu zmniejszenia zapotrzebowania w kontekście środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz oraz w odniesieniu do zwiększenia sprawozdawczości i monitorowania realizacji tych środków (Dz.U. L 93 z 31.3.2023, s. 1).

<sup>(20)</sup> Na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97.



- (37) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji i jej ewaluacji Rada przeanalizowała krajowy program reform na 2023 r. i program stabilności na 2023 r. Zalecenia Rady na mocy art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 znajdują odzwierciedlenie w zaleceniu 1. Polityki, o których mowa w zaleceniu 1, pomagają zaradzić podatnościom na zagrożenia związanym z wysokim długiem publicznym. Zalecenie 2 przyczynia się do realizacji zalecenia 1. Polityki, o których mowa w zaleceniu 1, przyczyniają się zarówno do korygowania zakłóceń równowagi, jak i do realizacji zaleceń, które przedstawiono w zaleceniu dla strefy euro na 2023 r., zgodnie z motywem 36,

NINIEJSZYM ZALECA Hiszpanii podjęcie w latach 2023 i 2024 działań mających na celu:

1. Wycofanie obowiązujących nadzwyczajnych środków wsparcia w dziedzinie energii i wykorzystanie uzyskanych w ten sposób oszczędności do zmniejszenia deficytu publicznego jak najszybciej w latach 2023 i 2024. Gdyby ponowne podwyżki cen energii wymagały wdrożenia nowych środków wsparcia lub dalszego stosowania obecnych środków wsparcia, zapewnienie, by takie środki wsparcia były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, były możliwe do udźwignięcia przez budżet i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii.

Zapewnienie rozważnej polityki fiskalnej, w szczególności poprzez ograniczenie nominalnego wzrostu wydatków pierwotnych netto finansowanych z zasobów krajowych do nie więcej niż 2,6 % w 2024 r. <sup>(21)</sup>

Utrzymanie inwestycji publicznych finansowanych z zasobów krajowych i zapewnienie skutecznej absorpcji dotacji w ramach Instrumentu i innych funduszy unijnych, w szczególności w celu wspierania zielonej i cyfrowej transformacji.

W okresie po 2024 r. kontynuowanie średniookresowej strategii fiskalnej polegającej na stopniowej i zrównoważonej konsolidacji, w połączeniu z inwestycjami i reformami prowadzącymi do wyższego zrównoważonego wzrostu, aby osiągnąć ostrożną sytuację fiskalną w średnim okresie.

2. Utrzymanie stałego tempa realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności oraz – w związku z niedawnym przedłożeniem addendum, łącznie z rozdziałem REPowerEU i wnioskiem o dodatkową pożyczkę – szybkie rozpoczęcie wdrażania powiązanych środków. Trwałe zapewnienie wystarczających zdolności administracyjnych w związku z planowanym zwiększeniem wielkości planu odbudowy i zwiększania odporności. Szybkie wdrożenie programów polityki spójności w sposób ściśle komplementarny i synergiczny w stosunku do planu odbudowy i zwiększania odporności.
3. Zmniejszenie zależności od paliw kopalnych. Przyspieszenie wdrażania energii ze źródeł odnawialnych, w tym poprzez dalsze usprawnienie i cyfryzację procedur wydawania zezwoleń, wspieranie pracy urzędów wydających zezwolenia, poprawę dostępu do sieci oraz inwestowanie w magazynowanie energii, przesył i dystrybucję energii elektrycznej oraz transgraniczne elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe. Zwiększenie dostępności efektywnych energetycznie mieszkań socjalnych i mieszkań przystępnych cenowo mieszkań, m.in. dzięki renowacjom, przyspieszenie elektryfikacji budynków i penetracji rynku przez elektromobilność. Wzmoczenie wysiłków w ramach polityki mających na celu zapewnienie i nabywanie umiejętności i kompetencji potrzebnych do zielonej transformacji.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 lipca 2023 r.

W imieniu Rady  
N. CALVIÑO SANTAMARÍA  
Przewodnicząca

<sup>(21)</sup> Co zgodnie z szacunkami odpowiada rocznej korekcie strukturalnego salda budżetowego w wysokości co najmniej 0,7 % PKB w 2024 r., jak opisano w motywie 24.